NÉPSZABADSÁG 1964. július 12, v

CANADA

MAGYAROK A VILÁGBAN

A SZAKÁLLASOK

Ezúttal nem azokról a szakállas fiatalemberekről akarok írni, akik télen is hasig kigombolt, piszkos ingben, zsírföltokkal árnyalt sikabátban, vagy nyáron rongyosra taposott saruban és zsákszövetből varrt nadrágban kóválygonak a nagyobb kanadai városokban, s akik ápolatlan szakállukkal szinte taszítják maguk mellől az embert. Egy magyar vallási szektáról szól a riport, amely a kanadai Washington mellett, Torontótól alig száz kilométerre éli különös életét immár 37 éve.

Megnézni az óházát

Egy érdekes véletlen folytán szereztem tudomást róluk. Meg itthon voltam, amikor egy Kanadából érkezett levél ütötte meg a szemem a szerkesztőségi posta elvasása közben. A kanadai Washingtonból keltezték, s a karcos betűkből láttam, hogy írója ritkán vesz a kezébe tollat, ellenben kitűnő magyarsággal ír. A levélíró hosszasan fejtegette, hogy ők már évtizedek óta egy közösségben élnek, nálunk nincsenek elöljegok, a pénzt is közös kasszában kezelik, s mindenki azt kap, amire szüksége van, egyébként teszik ezt abból a vallásos meggondolásból, hogy mivel „ebben az országban (Kanadában — Sz. L.) a pénzt emelték Istenné, mi így is meg akarjuk mutatni, hogy a mammonizmus ellen vagyunk és csak a való Isten imádása és az ember testvéri szeretete adhat boldogságot." Tehát egy vallási szekta — gondoltam magamban. A levél befejező mondatai azonban kissé meghökkentettek: „... Itt a kapitalista országokban az az általános vélemény, hogy a kereszténység és a kommunizmus nem fér meg egymás közelében. Mi pedig azt tapasztaljuk, hogy a kapitalizmus (mammonizmus) igen messze áll az őskeresztényi és testvéri egyenlőségtől, amig a marxizmus, habár emberi utakon is, de az önzés ellen, az elnyomottak mellett áll... Szeretnénk egyszer elmenni az óházába, és megnézni mindazt a sok jót, amit otthon csináltak az emberi boldogulásért. Mert mi sokat hallottunk erről és sokszor beszélünk is róla: milyen jó lenne, ha a mi közösségünket, úgy ahogy vagyunk, látogatóba hazavihetnénk..."

*

Hatalmas gazdasági épületek hívták fel magukra a figyelmet, amikor elhagytuk Washingtont, ezt a jellegzetes, szinte mértani pontosságú utcákkal szabdalt kanadai kisvárost.

Egy idősebb, szakállas férfi jött ki az egyik modern építésű házból, amikor a kocsival a majorság közepén megálltunk. Magyarul köszöntünk. A férfi homlokán barátságtalanul összeszaladtak a ráncok.

— Magyarok vagyunk — mondtam.

— Azt hallom. És mi járatban? — kérdezte kényszeredetten, egy csöppet sem leplezve a hangsúlyt, hogy terhére vagyunk.

— Budapestről jöttem...

Az öreg nézett, nézett, s vagy nem akart hinni a szavaimnak, vagy pedig a csodálkozás forrasztotta bele a szót.

— *Bagó Sándor.* Fáradjanak be... Nem éhesek? — kérdezte.

Menekülés a vallásba

Bagó Sándor egyszerű, sötétkék posztóból varrott, nyakig gombolt zakót, bő nadrágot viselt. Később ugyanezt az öltözéket láttam a közösség más tagjain is. Szerény vendéglátás következett, aztán bejöttek az irodába mások is: asszonyok, férfiak. A nők ugyancsak nyakig gombolt, földig érő, egyforma sötétkék ruhát viseltek.

Bagó Sándor és Kurucz Nándor még 1928-ban, a nagy szegénység idején, amikor szükségszerű volt a lemondás, összeálltak néhány magyarral, s földet béreltek itt, Dél-Ontarióban. Ekkor vetődött arra egy magyar származású hit-

szónok, aki esténként két imádság között a pénzt és a vagyont ostorozta, s akinek „csodaszép szavai voltak a földöntúli boldogságról". A földhözragadt bérlők, akik nagy szegénységükben és egymásra utaltságukban úgy szívták magukba e szavakat, mint száraz spongya a vizet, a nyomor szenvedéseit imádsággal próbálták enyhíteni...

A hitszónok elment, és a hat családos bérlő ottmaradt lelki gyámolító nélkül. Gondolt egyet az éles eszű Bagó, megbeszélte földijével, az ugyancsak szabolcsi Kuruczcal és egy este „kidolgozták" a keresztény testvéri közösség kezdetleges alapelveit. *„Egy mindenkiért, mindenki egyért, Isten nevében"* — ez jól is hangzott, meg volt is benne valami vigasztaló, biztató: a közösség erejébe vetett bizalom...

— A semmivel kezdtük, ma több milliós a 147 magyar családból álló közösségünk vagyona. Magyar iskolánk van, háromtagú tanács kormányozza életünket, munkánkat, kicsinyeink saját óvodánkba járnak...

— Mennyi a földjük?

— Ezer hektár.

— Mit termelnek?

— Főleg takarmányt. Mi állattenyésztéssel és a tejtermékek feldolgozásával foglakozunk. Híres a libatenyészetünk, egész Kanadában ismerik. Jöjjön, nézze meg.

És Bagó Sándorral immár kettesben sétálunk a nagy gazdaság épületeiben. Külön villanytelep, ha véletlenül leállna a központi áramszolgáltatás, negyvenkét erőgép, tíz teherautó, cipészet, szabászat, kétszobás lakhelyiségek, közös étterem, iskola, óvoda, nagy magtárak, víztorony... Minek soroljam? Gazdagok.

— De pénze senkinek nincs, minden közös.

Az autó, a tv földi hiúság?

Ez valamiféle kommunisztikus együttes — fut át az agyamon. De aztán rájövök, hogy mégiscsak a szegénység és a kényszer szülte „kommunizmusról" van itt szó, bármennyire gazdag is a közösség. Mert igaz, hogy mindenki annyit ehet, amennyit akar, de a vallási közösségi előírások elítélik a mohóságot, így a teljes jóllakást is. Igaz, hogy mindenkinek van ruhája, de csak két öltöny az egyszerű fajtából, cipője egyetlen pár, bútora a legszükségesebb.

— És ha valaki, tegyük fel, egy televíziót akar? Vagy egy autót?

— Nem, ilyesmit úgy nem akarnak — kapom a választ. — Asszonyaink nem festik magukat, mi, férfiak szakállt viselünk, jelezve, hogy természetesen, egyszerűen élünk. A földi hiúságokat megvetjük. A televízió itt lélekromboló, 3 személyautónk van, ha valaki el akar valahová menni, igénybe veheti.

— Korlátlanul?

— Hát nem éppen, a tanács dönt felette.

Akkor is, azután is sokat gondolkodtam ezeken az embereken: miért vállalják ezt a Kanadában teljesen természetellenes életet, amikor ma már ilyen szép vagyonuk van? Nem tudtam más következtetésre jutni, mint arra, hogy így módon próbálnak védekezni a kapitalizmus farkastörvényei ellen egy vallásos eszméktől vezérelt kommunisztikus közösségben.

Mert kétségtelen, hogy ha felosztanák a vagyonukat, jutna minden családnak szép kis összeg, de az *egyes* embert igen gyorsan lebontené a lábáról az a társadalmi rend. Ebben a közösségben viszont van erő, sőt még ellenállási szándék is. Hiszen a környékbeli gyárak hányszor, de hányszor meg akarták már venni a pompás helyen fekvő földjeiket; a nagy állattenyésztő konszernek, tejfeldolgozó részvénytársaságok hányszor le akarták törni a bennük rejlő konkurenciát... És eddig nem sikerült, mert keményen tartották magukat, s mert sokkal többről lemondtak és lemonda-

Somogyi Könyvtár 24 SZEGED

nak, mint bármelyik átlagpolgár Kanadában. Nem irigylésre méltó az életük, de van bennük valami tiszteletet kelto törekvés a közösségi életre, az összefogásra és az egymás megbecsülésére.

— S ha valaki mégis úgy gondolja, hogy nem tudja tovább folytatni ezt az életet? — faggattam Bagó Sándort.

— Természetesen erőszakkal senkit sem tarthatunk, nem is akarunk tartani. Útjára bocsátjuk. Ha régebben tagja a közösségnek és családos is, akkor kétezer dollárt és teljes ruházatot, meg bútort adunk nekik, hogy indulhassanak valamivel a kapunkon kívül. Ha fiatalabb, akkor kap 500—600 dollárt meg ruházatot... De ritkán mennek el, kivéve a próbatagokat.

Imádkozni könnyű, talpon maradni nehéz

— A közösségbeli házasságok nem okoznak bajokat?

— Erre nagyon vigyázunk: rokonok nem házasodhatnak, s néhány esztendő múlva bekövetkezik, hogy csak kívülről engedjük a házasságokat.

— De ez a közösség végét jelenti, nem?

— Nem tudom, bízom benne, hogy nem... Talán addigra már az óhazában leszünk... — mondja az öreg Bagó nevetve.

— Hogy-hogy? — kérdeztem meglepődve.

— Hát ha egyelőre erről nincs is szó, sokat beszélünk Magyarországról. Én se voltam Magyarországon 39 éve, s szeretnék hazalátogatni.

— Tudom... — válaszolom, s most ő lepődött meg.

— Honnan?

— A szerkesztőség, ahol dolgozom, kapott innen egy levelet. Valaki megírta és kérdezősködött itthoni dolgainkról.

Ránnézett, elmosolyodott, immár másodszor ez a szakállas, idős ember, aki talán mindenki másnál jobban tudja, milyen meggondolásokból született a kapitalista rendben ez a vallásos arculatú közösség, s így szólt:

— Kicsi a világ. Olvasta?

— Igen.

— Tudja, egy este, amikor már túl voltunk a vacsorán, imán, mindenen, elgondolkodtam: hogyan lesz tovább? Hogyan lesz tíz év múlva? Maga rátapintott az igazságra: kívülről hájasodni, ez a közösség vége. S akkor mi lesz? Felosszuk a vagyont? Tudom, egyedül is lehet imádkozni, de egyedül talpon maradni itt, Kanadában, nagyon nehéz. Van ugyan néhány iparos is nálunk, de a többség földműves. Farmereskedni viszont nagyon nehéz, száz hektár is kell egy családnak, hogy a teljes gépesítés mellett is el tudja a föld tartani őket. Hát ezen gondolkodtam és kíváncsi is voltam, azért írtam. Úgy tudom, maguknál nincs ez a nagy pénzimádat és rohanás az életben, mint itt...

— Honnan tudja?

— Hát a közösség tagjai azért nem szakadtak el teljesen az óhazától: leveleznek is a rokonokkal, újságok is jönnek onnan, az ember össze tudja rakni magának a képet.

— Nehéz lenne már maguknak újból gyökeret eresztení otthon, különösen az öregeknek, vagy azoknak, akik itt születtek. Nem gondolja?

— Ahogy vesszük. De hát ez egyelőre úgyis távoli. Viszont egy hazalátogatás talán csak menne? Kibérelnénk egy repülőgépet, aztán a legszükségesebb létszám kivételével hazarepülnénk két hétre... Legközelebb pedig azok, akik ittmaradtak. Ez menne?

— Miért ne? Maguknak kell eldönteni.

Bagó Sándor most már nemcsak mosolygott, hanem huncutul kacsintott is egyet.

Szabó László